

Трѣбва да отбележа, че читалищата, отъ епохата следъ освобождението и до днесъ, не сж чужди на стопанскитѣ въпроси и инициативи. Въ тѣхнитѣ салони почти навредѣ се разискватъ най-различни въпроси изъ областта на стопанството и много стопански начинания сж осъществени по решение на читалищнитѣ деятели.

Така разрастналото читалищно движение следъ освобождението роди въ 1911 година своята естествена организация — читалищния съюзъ. На 12, 13 и 14 априлъ 1911 г. въ София се учреди читалищниятъ съюзъ подъ председателството на покойния професоръ д-ръ Иванъ Д. Шишмановъ. Читалищниятъ съюзъ си постави за цель: да усили и подобри материалното положение на читалищата, да увеличи тѣхния брой и да направлява и подпомага тѣхната културно-просвѣтна дейность. За да постигне тая цель съюзътъ си служи съ следнитѣ сръдства:

а) действува за по-голѣмо субсидиране на читалищата по законодателенъ или административенъ редъ отъ държавата, отъ окржжни и общински съвети;

б) действува за извоюване на облаги и улеснения отъ държавата за читалищата и членоветѣ имъ;

в) предприема изучаване на читалищното дѣло въ страната, материалното положение и условията за вирението на читалищата;

г) издава свой печатанъ органъ;

д) подпомага слабитѣ материално читалища и улеснява създаването на нови;

е) съдействува за уреждане подвижни библиотеки и народни четения;

ж) застъпва се предъ учрежденията за всички справедливи искания на съюзенитѣ читалища;

з) търси нови източници за усилване приходитѣ на съюза и читалищата;

и) предприема общи мѣрки за улесняване читалищата въ постройката на библиотечни помѣщения и театрални салони, както и въ уредбата на сцената;

к) предприема общи използувания на театрални и други културно-просвѣтителни сръдства между желающитѣ читалища;

л) предприема обща доставка на книги, списания и вестници и др. пособия за съюзенитѣ читалища;

м) влиза въ отношения съ международнитѣ културно-просвѣтни съюзи.

Много ясно е за всѣки голѣмото дѣло на читалищния съюзъ, който обединява днесъ 2000 читалища въ страната, най-дейнитѣ, и е най-могъщата организация за народопросвѣта. И ето вече цѣли 25 години читалищния съюзъ непрестанно работи, за да достигне на днешната си висота, обединяващъ 14 окржжни и 48 околийски читалищни съюзи. Неговиятъ периодиченъ органъ, списание „Читалище“, вече просъществувалъ 15 години, е цененъ приносъ въ нашата читалищна литература и винаги е ползувалъ читалищнитѣ дейци въ тѣхната работа.

Днесъ държавата открива и поддържа многобройни училища; тя дава единъ милиардъ лева по бюджета на Министерството на народното просвѣщение и почти нищо не дава за нашитѣ читалища. Издръжката на читалищата лежи днесъ главно върху частната инициатива. А знайно е, че основното образование, та дори и сръдното, е крайно